

Incredible Illumination

ראש השנה תשפ"ג

שיחת אליהו 5

2

Teshuva - R. Bernstein

"My Light on Rosh Hashanah"

From the beginning of the month of Elul, we add *Tehillim* Chapter 27 to our prayers in the morning and evening, which begins, אורי, לוד, ה' אורי, Hashem is my light and my salvation.

According to the Midrash, the two terms "light" and "salvation" refer to two specific days:¹

אורי בראש השנה, וישעי ביום הכפורים

— My light on Rosh Hashanah, and my salvation on Yom Kippur.

These words are quite remarkable. Let us consider: if we were asked to choose one word that sums up the essence of the day of Rosh Hashanah, what would we answer? Probably, we would choose a word such as "kingship," "judgment," or "remembrance." All of these are worthy and valid answers, which perhaps indicate that the question itself is unfair. What is almost certainly true is that we would not choose the word "light" as one that defines and encapsulates the day, yet the Midrash does exactly that!

Why is Rosh Hashanah called a "day of light?"

5

העם ההולכים בחושך

נכון, תמיד הוא נמצא, אך תמיד אנו בחושך ולא מבחינים בו. תשפת חשך ויהי לילה - זה העולם הזה שדומה ללילה" (ב"מ פג ע"ב). עולם - לשון העלם.

אדם נמצא בבית מלא כסף וזהב ומרגליות, יש לו רשות לקחת כל אשר יחפוץ, אבל חושך סביבו, ואינו רואה אותם, ומה תועלת יש לו מהם?

יותר גרוע מזה. ישנו מקום שהוא מלא בורות עמוקים, בורות מים פתוחים, מוקשים למיניהם, ואדם צריך וחייב לעבור את המקום

ההוא. הרי הסיכויים קטנים שיצא מן המקום שלום. והנה השטח הוא בורקור, והוא רואה את השביל המתפתל בין כל אותם מוקשים למיניהם. עתה אין לו כל בעיה לעבור את המקום בקלות.

אדם, גם אם הוא רוצה ללכת בדרך הנכונה, הרי הוא מלא ספקות והיסוסים, מה חובתי בעולמי, מה מבקש ממני מלך מלכי המלכים הקב"ה, כולו ספקות. והנה מופיע זרקור, ומתבררים ומתלבנים הדברים. כמה מאושר אותו אדם - לא עוד מוקשים, לא עוד ספקות, והזרקור גם גילה שבשטח יש כסף וזהב לרוב ואפשר לקחת אותם, פלאי פלאים איזה אושר.

אורו של יום, כוחו של אדם

זוהי עצמותו ועוצמתו של יום ראש השנה, "לפני ה' כי בא" (תהלים צ"ג, ז), "לדוד, ה' אורי וישעי" (תהלים כז, א) - אורי בראש השנה ויקרא רבה כא, ז. ה' אורי, השטח הוא באורו של קב"ה. נכון "כי בא לשפט הארץ", אבל מאידך "לפני ה' כי בא" - וינהרץ עמה שרא" כדברי דניאל (דניאל ב, כב). האור - כביכול - שרוי ומופיע עמו.

לפי שם היום - נדע את מהותו

לראש השנה מספר שמות וכינויים. וכידוע, שם מלמד על מהותו של דבר. לכן יש חשיבות להבנת שמות וכינויי ראש השנה, זאת בכדי לדעת ולהבין מהותו של יום. וכשנדע את מהותו של יום, נדע גם מהי חובת עבודתנו ביום זה.

ראש השנה'

השם הרגיל ביותר זה - 'ראש השנה', כך הוא לשון חכמים במשנה. ומשם זה עלינו להבין את חשיבותו של היום. משום שאם יום זה הוא ראש השנה, אזי במידה רבה הנהגתנו והתייחסותנו ליום זה, קובעת את הנהגתנו במשך כל השנה - "דבתי רישא גופא אזיל" (עירובין מ"א א). דהיינו, הראש קובע את הנהגת הגוף כולו. וזה בעצם, עומק דברי הירושלמי (מובא במשנה ברורה סימן תקפג ס"ק ט):

3

יום הזכרון' - יום הדין'

שם נוסף לראש השנה - 'יום הזכרון', כך נכתב בתורה וכך גם אנחנו חותמים בברכת הזמן: "מקדש ישראל ויום הזכרון". זכרון של הקב"ה, פירושו, 'דין'. אם הקב"ה זוכר לטובה, זה דין טוב, ואם ח"ו זוכר לרעה, זה דין רע. גם

השם: 'יום הדין' הוא אותו עניין של יום הזכרון, יום הזכרון זה כעין כינוי ליום הדין. הזכרון של הקב"ה זה המציאות של האדם. וזהו: "אמרו לפני... זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה".

ראש השנה יום של 'אור'

שם נוסף יש ליום זה של ראש השנה - 'אור'. את הפסוק: "לדוד ה' אורי וישעי ממי אירא ה' מעוז חיי ממי אפחד", דורשים חז"ל: "אורי בראש השנה וישעי ביום הכיפורים". דוד המלך קורא לראש השנה - 'אור', וליום הכיפורים - 'ישועה'. והנה, זה שיום הכיפורים נקרא 'ישעי' - ישועה - אפשר להבין, אין ישועה גדולה מזו - כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאותיכם לפני ה' תטהרו", יום שאדם נטהר בו מכל חטאיו, לכן נקרא 'ישעי'. "לא היו ימים טובים לישראל... וכיום הכפורים... משום דאית ביה סליחה ומחילה" (הענין ל' ב'), שמחה גדולה יש ביום זה מחמת הישועה הגדולה של מחילת וסליחת העוונות. ומובן שזה נקרא יום של ישועה. אבל זה שראש השנה נקרא 'אור', צריך הבנה, מה לראש השנה ולאור? איך אור מתחבר לראש השנה דווקא?

דבר נוסף הטעון ביאור, שלכאורה כל אחד משמותיו של ראש השנה צריך להיות קשור ושייך לעניין השופר, כי זה מהותו של יום - "יום תרועה יהיה לכם". ועלינו לברר מה השייכות בין שופר לאור?

י' יצק ב' כ' 4

י' יקמחו השמים ותגל הארץ (שמחה וששון) יקעם הים וימלאו ... לפני ה' כי בא, כי בא לשפט הארץ" (תהלים צ"ג, א). וכבר ביארנו את כפל המשמעות, "כי בא לשפט הארץ" מעורר פחד וחרדה, אבל מאידך, "לפני ה' כי בא". קב"ה מתגלה, ולכן השמחה.

המזמור אמנם עוסק בגאולה העתידה. אך גם עתה, ביום התרועה, קיימת אותה בחינת "ישמחו... כי בא, כי בא לשפט הארץ", והלב צריך להתמלא שמחה ואושר, הנה, זכינו והוא בא אלינו. "דקשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב" (ישעיהו נה, ה). הוא קרוב אלינו, הוא מצוי אצלנו. הוא בא אלינו, אל כל אחד מאיתנו אל כל מי שרוצה לקבל אותו, אל כל מי שפותח שערי הלב, ומכניסו, כביכול, ללבו פנימה.

במה מתבטא בואו, הרי הוא תמיד נמצא וקרוב - "מלא כל הארץ כבודו"!

אורות מקדם - אייכה

הרי שבכל שנה ביום זה, מופיע שוב מעין האור הגדול - בחינת ויִשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה' אֱלֹקִים מִתְהַלֵּךְ בְּגֵן לְרוּחַ הַיּוֹם, "לִפְנֵי ה' כִּי בָא". ועיני האור יכול האדם לראות היטב, מכל מיני זוויות - את העולם ואת עצמו, את חובתו בעולמו, את מטרתו האישית, ואת תכלית העולם כולו. ובעיקר את מלכו של עולם.

והוא גם יכול לשמוע שקוראים לו "אייכה", צריכים רק לרצות לשמוע, ואז נשמעת הקריאה הגדולה: בכוחך להיות "נתְּחַסְּרְהוּ מֵעַט מְאֻלְקִים" (תהלים ח,ט), ובכוחך גם להיות אפס. הכל תלוי בך. ובעזרת "ה' אורי" יכול האדם בקלות יחסית לקבל עליו מלכות שמים, יום תרועה תרועת מלך, מלכויות זכרונות ושופרות. מלך, משגיח, תורה, משיח... ואם אכן עושה זאת, הרי זכה בדין ונקבת לחיים טובים.

Shavel Pinchas-Greer

Accordingly, since the sixth day of creation on which Adam HaRishon was created was Rosh HaShanah, HKB"H was compelled, as it were, to perform the mitzvah of blowing shofar. This is the voice that Adam and Chava heard: "וישמעו את קול ה' travelling through the garden toward the direction of the sun." Since it was Rosh HaShanah—Yom Teruah—Hashem Elokim sounded the shofar in keeping with the kedushah of the day.

11 חזון אצטנר - ר' רובינסקי

דוד את אורו של ראש השנה כאורו של השם יתברך - ד' אורי, הרי בראש השנה מאיר מאורו של אור הגנוז, ומצאתי בתיקוני זוהר (תיקון לו) דאמרו שם "ויהי אור - ראש השנה, דאתמר ביה ויהי היום", הרי מפורש דבראש השנה מאיר אותו אור דויהי אור, שנאמר בבריאת יום הראשון, ואור זה הרי הוא אור הגנוז, ולכאורה ביאורו שבכל שנה חוזר אותו האור להאיר בראשיתו של השנה, ואפשר דהענין בזה הוא דהנה כיון שבמהלך בריאת העולם בתחילתו נברא אותו האור שנגזז אחר כך, הרי דאותו אור הוא חלק בלתי נפרד מעצמות הבריאה, ואם כן האיך הבריאה מתקיימת כאשר חסר ממנה חלק ממנה, ועוד חלק עיקרי ממנה, ואשר על כן בראשית השנה בכל שנה ושנה, כאשר מתכוונת הבריאה מחדש, חוזר ומתנוצץ אותו האור דיום ראשון דהבריאה, ומכח חזרת אותו אור יש קיום לבריאה בכל אותה שנה, ודו"ק.

האומנם נראה דאין אותו האור חוזר מעצמו בראש השנה, וצריך פעולה מלתתא כדי להחזיר אותו האור, ומן הנראה שהוא אמרם ז"ל (זוהר הקדוש פרשת פנחס, דף רלא:) "אשרי העם יודעי תרועה וכו' וכל אינהו דידיעי ברוא דתרועה יתקרבו למהיך באור פניו דקודשא בריך הוא ודא אור קדמאה דגניו קודשא בריך הוא לצדיקיא וכו'", עיין שם, ונתבאר דאותו ד' אורי דמאיר בראש השנה, אותו אור דלעילא, נפעל על ידי קול תרועת השופר דלתתא.

TIMELESS SEASONS R. Roberts

Hashem, however, has created the satan, whose duty it is to try to make a Jew forget his true purpose in this world and lose sight of the correct priorities. Instead of concentrating on spiritual achievement, the satan persuades him to focus more on material gains and to aim for wealth, luxury, and physical indulgence. These temporal pleasures are presented as being creditable pursuits. Olom HaZeh is projected so attractively that he begins to believe that doss heist gelebt, that is what life is all about; Olom HaBo is pushed into the background.

7 והכל נראה אחרת מכמה וכמה אנפי. אתה רואה את עצמך. מה חובתך! הדברים נעשים כ"כ ברורים ומבוררים. מי אני ומה מבקש ממני מלך מלכי המלכים, כל כך ברור! מה ה' אלקים דורש ממני. הכל מתברר, קודם כל שאיפה, "יסוד החסידות... ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו!" (מסילת ישרים פ"א).

זאת ועוד! וזה עיקר גדול ועצום. אתה רואה את עצמך והנה אתה ענק שבענקים ונתְּחַסְּרְהוּ מֵעַט מְאֻלְקִים" (תהלים ח,ט), בכוחך להגיע לפסגות עצומות - לשמים.

אתה רואה את העולם באור נפלא, כולו בעצם במהותו אחד ומאוחד, ומלכו של עולם הוויתו, ומלכותו בכל משלה.

אתה רואה את עולם העתיד, בקרוב בימינו בעזה"י, בתיקונו השלם; כמה נפלא, כמה אדיר, כמה מלא אושר ושלוה, שמחה וששון; וכשאתה רואה, אתה משתוקק שיבא אותו יום, ובמהרה, וכולך ותפילה על כך: "ימלך על כל העולם פלו בְּבֹדְדָךְ", "פִּתְּרָהּ תִּתְּנֵה לָךְ ה' אֱלֹהֵינוּ", ויִשְׁמְעוּ רְחוּקִים וְנִבְאֵי".

אתה חש את האור הגנוז בתורה הקדושה שהיא בחינת גחלת עמומה, וככל שתלבה אותה תזכה לעוד ועוד אש, לעוד ועוד אור, "כי נר מְצֻנָה וְתוֹרָה אֹר" (משלי ו,כג).

מה נאמר ומה נאריך בדברים: כשזוכים לאור - יש הכל. כל הברכות שלנו מבוססות על אור וכל הקללות בחינת חושך.

ברכת כהנים היא תמצית הכל - "יָאֵר ה' פְּנֵי אֱלֹהֵינוּ... יִשָּׂא ה' פְּנֵי אֱלֹהֵינוּ...". ובברכה שאחריה, בקשתנו מדי יום ביומו: "ברכנו אבינו... באור פניך, כי באור פניך נתת לנו תורת חיים" וכו'.

ומאיך הסתר פניו והחושך הם הרע בעצמותו, "וְאֶלְכִי הַסְּתֵר אֶסְתִּיר פְּנֵי" (דברים לא,יח) - אור פני מלך.

8 יציר אור - מעשה בראשית

"לְיָד ה' אֹר" - אורי זה ראש השנה. דווקא בראש השנה, ולא בכדי. ביום זה נברא אדם הראשון כדברי הפסיקתא המובאים ברין (ר"ה ג' בדפי הר"ף), וביום זה הוא אף חטא וגורש מגן עדן. בתחילה היה רואה מסוף העולם ועד סופו על ידי אותו אור נפלא, אור הגנוז שנגזז לצדיקים. אדם הראשון זכה ביומו הראשון להשתמש בו כדברי הירושלמי. "וַיֵּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר", לא מדובר כאן על המאורות הגדולים. אור לחוד והמאורות לחוד.

אדם הראשון שנברא בראש השנה, ראה באותו אור נפלא את הכל מסוף העולם ועד סופו. את התכנית האלוקית, מדוע נברא העולם, מן תיקונו, ואת האחדות הנפלאה שבעולם, ה' אחד. הוא הגיע בגובהו מן הארץ ועד השמים, וברוחבו מקצה הארץ ועד קצהו. את הכל השיג עיני האור הנפלא, כך עד שחטא באותו יום. וכשחטא הניח הקב"ה כפו עליו וצמצמו (עי"פ חגיגה יב ע"א).

והוא הרגיש בכך: "וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה' אֱלֹקִים מִתְהַלֵּךְ בְּגֵן לְרוּחַ הַיּוֹם וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי ה' אֱלֹקִים בְּתוֹךְ עֵץ הַגֵּן" (בראשית ג,ח).

ואז נקראה הקריאה הגדולה "אייכה", מה קרה לך... בפסיקתא (תחילת פרשה מ"ו) כתוב: ביום ראשון נבראו המאורות, והיינו זה היום תחילת מעשיך... זכרון ליום ראשון שאורה שלו (של ראש השנה) לכאורה של יום ראשון.

13 This picture, however, is an illusion. Olom HaZeh may seem real and worthwhile but, in fact, everything it offers is deceptive. The true value of life does not consist of earthly assets; on the contrary, as our Sages write (Pirkei Avos, ch. 4), those who chase after them will never be happy and they will "remove a man from the world". They may appear to be profitable but in truth, it is a fantasy fabricated by the satan to deflect a Jew from his real assignment.

באלפיים שנות תורה, התחילה האפשרות להאיר את חושך העולם. התורה נקראת - 'אור', 'כי נר מצוה ותורה אור' (משלי ו, כג). התורה נקראת אור מכיוון שיש באפשרותה להוציא את האדם מהחושך של העולם הזה ולתת לו את הכיוון האמיתי בחיים; לדעת להיכן ללכת ולהיכן צריך להגיע, מה צריך לעשות בשביל להגיע שמה ומה אסור לעשות כדי לא לטעות בדרך ח"ו. כל הדברים האלה התגלו בתורה. לכן התורה נקראת 'אור' - היא מאירה את חשכת העולם.

מעמד-הר-סיני - "אתה הראת לדעת"

את התורה - הנקראת 'אור' - קבלנו במעמד-הר-סיני. מעמד-הר-סיני היה מעמד כמוהו לא היה וגם לא יהיה בעולם. כך אומרת התורה (דברים ד, ל): "השמע עם קול אלוקים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי". במעמד הזה ראו דבר אחד: "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו", שישנה רק מציאות אחת - מציאותו של ה' יתברך. וכל העולם, זה מלבושים וכסויים לעשרה מאמרות של הקב"ה. מה שיש באמת בעולם זה רק מציאות ה' - "לית אתר פנוי מיניג". רק שהקב"ה, כביכול, העלים את עצמו. אבל מה שמחזיק ומקיים כל בריה ובריה וכל יצור ויצור - זהו דבר ה' ומאמרו.

אדם הרחוק מהקב"ה - בחינת 'תוהו'

והיות זהו היא המציאות היחידה שיש בעולם, הרי שאם אדם רוצה שיהיה לו גם כן מציאות וקיום, הרי שהדרך היא ע"י: "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום". אבל אם האדם ח"ו רחוק ולא שייך לקב"ה, הרי הוא תוהו והבל ובלי שום מציאות אמיתית. וזה מה שהשיגו במעמד הר סיני, כביכול, לקחו את כלל ישראל, תפסו אותם בציצית ראשם והעבירו אותם לימים הראשונים של בריאת העולם, הם היו ביום הראשון של הבריאה, ביום השני, ביום השלישי ובכל הימים וראו איך העולם מתהווה ע"י המאמרות והדברות של הקב"ה. מעמד-הר-סיני זהו האור הגדול ביותר שהיה אי פעם בעולם, שם התבררה המציאות האמיתית של העולם - 'אלפיים תורה'. ומכיוון שכל זה מונח בתורה, לכן נקראת התורה - "תורה אור"!

שופר של מעמד-הר-סיני - 'אמת'

הרבה עניינים היו במעמד-הר-סיני, אבל אחד הדברים הבולטים שהתורה מדגשה שהיה במעמד-הר-סיני זהו - קול שופר. "ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר וקול שופר חזק מאד ויחרד כל העם אשר במחנה" (שמות יט, טו). "ויהי קול השופר הולך וחזק מאד משה ידבר והאלוקים יענו בקול" (שמות יט, טז). "וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר ואת ההר עשן וירא העם ויגעו ויעמדו מרחוק" (שמות כ, טו). גם בתפילה ישנה הדגשה לעניין השופר: "אתה נגלית בענן כבודך על עם קדשך לדבר עמם... בהגלותך מלכנו על הר סיני... ובקול שופר עליהם הופעת".

מה לשופר ולמעמד הר סיני? בפשוטו, תורה ניתנה באימה ברדת ובויע (יומא ד' ב'). שופר הוא דבר המטיל פחד - "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרד" (עמוס ג, ו). וכך גם צריך להתייחס לתורה - באימה ביראה ברדת ובויע. זה פשוטם של דברים.

אבל עומק העניין הוא, שופר מבטא 'אמת', ומעמד-הר-סיני זה 'מעמד האמת' של העולם! 'האמת' של העולם זה מעמד הר סיני! שופר מבטא אמת, שהרי שופר עשוי קרן של בהמה שאין לה דעת ואיננה מתוחכמת. שופר גם לא מדבר, כשאדם מדבר יכול הוא להיות לא אמיתי ולתכנן את דיבורו. שופר, לעומת זאת, לא מדבר, הוא משמיע קול צעקה, בחינת "צעק לבם אל ה'". אדם לוקח שופר, וכביכול, משמיע קול מהלב שלו והקול בוקע דרך השופר, הדעת והשכל לא מעורבים בזה.

The story is told of an ignorant villager who heard that in the big city there is something called a cinema where one can see all sorts of spectacular events taking place. He therefore saved up to buy a ticket and was ushered into a dark room with a big screen upon which he could view cars in motion, huge buildings, and mountains — and he was positively entranced. But one thing disturbed him greatly — the room was so dark! Impulsively, he stood up and switched on the nearest light and, wonder of wonders, the whole picture faded away. Everyone present shouted at him, "Fool, put out the light! Don't you know that the whole spectacle only appears when it is dark. The light makes everything vanish" (Rav L. Chasman).

Rosh HaShonah, זה אורי, is that light that causes the imagery of the satan to disappear. Throughout the year, we live in

darkness, caught up in an illusory existence and chasing after things that seem good and beneficial. At the advent of this Day of Judgment, when every Jew stops to contemplate his lifestyle and becomes introspective — he begins to see things differently and to question. Has he not overlooked the central purpose of life — to work towards the acquisition of Olom HaBo rather than pursuing the fleeting attractions of Olom HaZeh? Is it not time to concentrate more on studying Torah and practicing kindness to others? Rosh HaShonah is אורי — when one sees things in their true light and the deceptive glamour of this world fades away.

ראש השנה - אור האמת

מענה מבואר היטב מה שראש השנה נקרא 'אור'. כמו שכשכלל ישראל יצא לדרך עזר להם הקב"ה והראה להם בהשגת נבואה שכל העולם זה תוהו וכלום. הם ראו את המציאות האמיתית של הבריאה, הם ראו בבירור מה חובתו של האדם בעולמו. מה אדם צריך לעשות בעולם ומה תפקידו.

כך כל שנה ושנה - בראש השנה - כשיוצאים לדרך ומתחילים שנה חדשה, הקב"ה עושה לנו אותו דבר. נתן לנו מצות שופר שיש בזה - בבחינה מסוימת - את הכוח של מעמד-הר-סיני. השופר מאיר את הדרך בחושך, שידע האדם מה רוצים ממנו ולשם מה בא לעולם. שידע שכל הדברים שרואה בעיניו - תוהו והבל. וכמו בזמן מעמד-הר-סיני שהעולם קיבל משמעות ומציאות, שהפסיק להיות 'תוהו', הפסיק להיות 'חושך', את הכוח הזה - בבחינת מסוימות - יש לנו בראש השנה במצות שופר. לכן ראש השנה נקרא 'אור' - "אורי בראש השנה".

היודע לנצל את האור הגדול - המאיר את החושך של השנה - הקב"ה ייתן לו דין טוב, ייתן לו סייעתא דשמיא. ייתן לו אפשרות ללמוד תורה בהשקט בבטחה ובנחת, בלי צער, בלי כאבים, בלי מכאובים ובלי מחלות. בלי הפרעות, בלי טרדות ובלי פיתויים. זוהי התחלה טובה לכל השנה. הכול תלוי ברגעים הקדושים מאד של תקיעת שופר.

כמה שנבין יותר את עניין השופר, נתחבר ונתאחד עם השופר, כך יגיע השופר יותר ויותר לנקודה הפנימית שלנו. נשיג את אור האמת, נדע את חובתנו בעולמנו. והחושך של העולם הזה יהפוך - בעזרתו יתברך - לאור גדול.

A NEW APPROACH TO ROSH HASHANAH & YOM KIPPUR

and their souls flew out of their bodies. Both times they were revived, but the experience was too intense for them, so they begged Moshe to tell them the remaining commandments instead of hearing them directly from Hashem.⁸⁰ What was it that caused the nation to die?

ואכן, אחד מעשרת הטעמים של מצוות שופר - כפי שמביא רב סעדיה גאון - הוא לזכור את השופר של מעמד הר סיני. ולכאורה מה שייכות יש בין שופר של ראש השנה לשופר של מעמד-הר-סיני? אבל כאמור, הכוח שהיה במעמד הר סיני - לראות את האמת של הבריאה, את 'התורה אור' שמאירה את החושך של העולם הזה - הכוח הזה קיים בראש השנה. כשישראל תוקעים בשופר בראש השנה, יש בזה בחינה מסוימת של מעמד הר סיני.

The answer is that they were faced with the absolute truth of Hashem's Presence. They experienced a glimmer of Hashem's Presence, and their existence when measured up to this truth could not continue. When that happened, the whole world stopped. Nothing distracted from the revelation of Hashem at that time; the sea did not roar and the animals did not make a sound. There was only the revelation of Hashem to the Jewish People.⁸¹ At that point, the world was created anew, on a spiritually elevated plane of existence.

24

והביאור הוא, שבכל אותן השנים הם לא ראו את יוסף האמיתי, את יוסף בעצמותו, כביכול הם ראו לנגד עיניהם רק את כתונת הפסים והחלומות, ועל פי זה הם פעלו, ויש לדעת שאני מדבר כאן על שבטי י-ה, אלא שמדברים באותה המדה שהתורה אומרת ענין זה, וכמו שכתוב (בראשית לו ד) "ויראו אחיו כי אתו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אתו", וכשסיפר להם את החלומות שנראה בהם שהוא רוצה לשלט עליהם, נאמר (שם לו יא) "ויקנאו בו אחיו", שהיה כאן ענין של קנאה. ולכן בכל מעשיהם ובכל עת, כשאלו ושתו, כשישנו, כשהתפללו וכשצמו, ביום ובלילה, הן ראו רק את "ויקנאו בו", ראו רק את כתונת הפסים, את החלומות, וממילא לא ראו דבר אחר, אבל באותו רגע שיוסף הראה להם את עצמו בהפתעה ונפחדו, הם שכתו מכתנת הפסים וראו את יוסף כפי שהוא, וכשרואים את יוסף לעצמו - הרי זה יוסף הצדיק!

כך כשיבא הקב"ה ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא, שנראה את הרבך בעצמו, לא נוכל לדבר ולא יהיה לנו מה לומר וכמה להצטרף, ולא יהיו תירוצים. נראה את הבהירות שבדבר. כאן בעולם כל מעשה הוא עטוף, מסובך ומכוסה עם נגיעות ופניות, עם כבוד וגאווה ושאר המדות, ולכן האדם אינו רואה את האמת.

ולכן "אורי" - זה ראש השנה! ראש השנה הוא אור! ואנחנו אומרים "ה' אורי וישעי ממי אירא", אוי! כמה אנחנו צריכים לירא!

25

עבודת ראש השנה היא שהנפש תתעלה

זו היא עבודת האדם, להבהיר לעצמו מה התורה דורשת מאתנו, גם מאת הגדול הנאה והעדין ביותר - תהיה נפש זכה! תהיה נשמה נקיה! אל תהיה גולן ורוצה ובעל גאווה ובעל כבוד!

כשיבא הקב"ה ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא - כפי שאתה! תראה את הבהירות! לא יהיו לך תירוצים!

וכעת בעולם הזה הקב"ה עוזר לנו ונותן לנו את ראש השנה כדי שנראה בעצמנו את מה שהקב"ה כבר רואה באופן ברור, ורצונו הוא שגם אנו נראה ונכיר בעצמנו את האמת והבהירות שהוא רואה. הכוונה של הקב"ה היא שהנפש תתעלה, שאתה תרגיש ואתה תראה. ראש השנה איננו טקס וצירמוניה בעלמא, אלא אתה צריך להבין באמת, אתה בר דעת ועליך להבין.

אוי לנו מיום הדין ואוי לנו מיום התוכחה! כמה כואב כשהאדם חושב ומתבונן בעצמו ורואה את מצבו, אוי! אנחנו איננו עוקים לדבר על דברים וחסרונות דקים, כי יש אצלנו גם דברים גסים, כמה אנו רחוקים!

26

ביום הדין מתגלים כל המחשבות והתככים

זהו ה' אורי! זהו ראש השנה! כאשר עומדים לפני הקב"ה והוא מסיר את הכיסוי מעל כל מעשה, נמצאים במצב של ידע לפני מי אתה עומד! זהו אורי! עלינו להבין שאין אלו מליצות! רבותי! בעוד שבוע אנו עומדים לפני הרבנו של עולם, ממש עומדים לפני הרבנו של עולם! וכאשר נעמוד לפניו - עם מה נעמוד? הרי הוא יגלה את כל התככים, את כל הנקודות וכל הפיתולים, את כל המחשבות והתרהורים שהיו לנו, את כל הראיות שראינו, הכל ברור לפניו! הלואי ונרגיש באמת כך, אבל על כל פנים כך זה באמת! אין אלו מליצות! ללא גוזמאות! ממש כך! ויראו את הדברים הגסים (וי גראבע זאכען), והרי נתבייש! לנו אין שכל להחבייש, וכדוגמת תינוק שעושה דבר מאוס ואינו בוש, כיון שאינו מבין מה שהוא עושה, כך אנו כילדים שאינם מבינים! אבל ה"חפץ חיים" כנראה כן התבייש, וכל הגדולים התביישו, ואם כי אצלם לא היה במה להתבייש... אבל הם הרגישו כך!

אוי! צריך להיות ברור (עס דארף קלאר ווערן), נפתחים כל הקשרים, מתגלות כל המחשבות, האם לא תתבייש? כאשר אתה רוצה כבוד אתה מתבייש מחביך ואומר - אינני מתכוין לכלום... אינני רוצה שום דבר... אבל שם יראו!

עבודת ראש השנה היא להאיר את המעשים
 הכתוב אומר (תהלים כו א) "לדור, ה' אורי וישעי, ממי אירא", ואמרו חז"ל (ויק"ד כ ד א), שוחר טוב ס"י כו) "אורי" - בראש השנה, "וישעי" - ביום הכיפורים, ראש השנה הוא יום הדין, זמן עשיית החשבון של כל השנה, וזה מאיר את המצב שנמצאים בו. הקב"ה יודע מחשבות, את יצרי מעללי איש, והוא מברר ומאיר, וכתוב (קהלת יב יד) "כי את כל מעשה האלקים יבא במשפט על כל נעלם, אם טוב ואם רע", בכל מעשה טוב או רע יש נקודות רבות, יכולה להיות נקודה של טוב, אך היא מסוכנת כולה עם רע מרובה, ויש מעשה רע שמסוכב עם נקודות אחרות, והמשקל הזה הוא רק לפי דעתו של א-ל דעות, כענין שכתב הרמב"ם (הלי תשובה פי"ג ה"ב) על המצוות והעונות שאין שוקלין אלא ברעתו של א-ל דעות, והוא היודע היאך עורכין הזכיות כנגד העונות, ע"ש. הוא היודע להעריך כל מעשה, גם מה שהאדם אינו יכול לדעת, כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב, ויש מעשה שלפי ראות עינינו הוא נדמה כמעשה גדול ומרומם מאד, אבל בשמים רואים זאת אחרת! וזו היא העבודה של ראש השנה, לברר לעצמו ולהבהיר כל דבר, וזהו "אורי".

21

מצוות התורה מלמדות לאדם את המדות

בעיקר נוגע הדבר למדות, כי האדם אינו יכול לדעת עד כמה מדותיו ותכונותיו מושכות ומנהיגות אותו, וראש השנה הוא הזמן להאיר ולהבהיר את מדותיו שבהם הוא מסובך.

יש שואלים מדוע לא נכתבו עניני המדות בתורה, ורבי חיים ויטאל זצ"ל ("שערי הקדושה" ח"א שער ב) מבאר בזה. והנה שאלה זו היא לפלא בעיני, וכי לא כתובות המדות בתורה? כמדומה שרובא דרובא מן התורה זה מדות! בעשרת הדברות נאמר (שמות כ ב, דברים ה ו) "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים וגו'", לא יהיה לך אלהים אחרים על פניי, מה כתוב כאן? למה לי לדעת את זה? מפני שעלי לדעת שיש אחרות! שהש"ת הוא אחד ואין יותר! אין עוד מלבדו! ואם כן האם לאחר שיודעים כך יש מקום לגאווה, שנאה וקנאה? הרי אין עוד מלבדו, וממילא יבחנו מה! אנכי ה' אלקיך ולא יהיה לך אלהים אחרים - ה' אחד ואין דבר אחר! ומדוע התורה מודיעה לנו את כל זה? כדי שאנחנו נדע! הקב"ה אינו צריך את הידיעה שלנו, ואין ידיעתנו משמשת עבורו כלל, אלא ההודעה היא כדי שנדע זאת לעצמנו. היצונו בא כדי שאנחנו נדע לעצמנו ש"אנכי ה' אלקיך". ולמה לנו לדעת? כי רצה הקב"ה לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות. ובענין זה של "לזכות" יש שני ענינים, האחד כדי שיזכו, ועוד לזכך, לברר ולהבהיר, שהנשמה שלך תהיה ברורה ונקיה, שאתה תהיה טוב, שאתה תהיה נקי, מתושב, וישר, וכפי שאומרים בתפלה ("אהבה רבה") ו"תלמדם חוקי חיים, וכן לא תגנוב, לא תגזול, לא תחמוד, כל אלו הם מדות! וכך כל התורה היא מדות, שלא תהיה בעל גאווה ולא בעל כבוד, שלא תהיה חומד ממון, לא גנב ולא גולן, שתהיה ישר! זו התוצאה ממצוות התורה.

22

גם "בראשית ברא" מלמד אותנו מדות, כי כאשר אני מאמין שיש בורא עולם שברא את הכל, ואין זה כוחי ועוצם ידי, מובן ופשוט הוא שהבורא אינו צריך אותי ואת ידיעתי שאדע "בראשית ברא", שהרי הוא ברא את הכל ואינו נצרך לכלום, אלא התכלית בידיעה זו היא שהאדם ידע ש"בראשית ברא", ושמכאן זה אני צריך להבהיר לעצמי ולזכך את הנפש והנשמה שלי, שתהיה נפש טהורה, שלא אהיה בעל גאווה, לא בעל כבוד, לא רוצה וכו', וכך כל התורה היא מדות.

אמנם האדם מסובך עם מדות, עד כדי כך שהדברים הטובים נאכזרים. הדבר הראשון שהאדם חושב הוא על עצמו, על כבודו, על גאוותו ועל כל מה ששייך אליו. על מה האדם חושב כל היום? על מה אני עצמי חושב כל יום? איך להתקבל על דעת אחרים, להיראות יפה, איך כדאי לי להרויח, כאשר אני רוצה לומר איזה דבר תורה טוב או שיעור טוב, אני רוצה שתאמרו שזה טוב. כך חושב האדם, כולו מסובך עם מדות.

ולוזה בא ראש השנה! לעשות בהירות אצל עצמו! שיהיה לו ברור! זהו "אורי".

23

ראיית יוסף הסירה את כל הכיסויים והתירוצים שבמכירתו

במעשה של מכירת יוסף התעוררתי בנקודה שעד עתה לא הבנתי בנוסח זה. כאשר יוסף התודע אל אחיו כתוב (בראשית מה ג) "ולא יכלו אחיו לענות אתו, כי

נבהלו מפניו", ואמרו חז"ל (ב"ר צג י) אבא כהן ברדלא אמר, אוי לנו מיום הדין, אוי לנו מיום התוכחה וכו', יוסף קטן של שבטים היה, ולא היו יכולים לעמוד בתוכחתו. הדין הוא דכתיב "ולא יכלו אחיו לענות אתו, כי נבהלו מפניו", לכשיבא הקב"ה ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא וכו' על אתה כמה וכמה, ע"כ. היודעים אתם מה כתוב כאן?

Hashem's "Memory"

Chazal say that the purpose of Zichronos is "so that Hashem will remember us for the good."⁶³ However, we obviously cannot understand this statement at face value. Hashem is infinite and unchanging. He is constantly aware of all that has ever happened and ever will happen — indeed, He is outside of time altogether! Thus, it cannot be said that Hashem needs to "remember" because it is not possible that He could forget. Thus, any mention of Hashem's memory must be a metaphor. We need to understand what this metaphor is referring to.

What does it mean for Hashem to remember something?

Did We Live Up to Our Potential?

The words found in the *machzor* that we use to describe Hashem's memory are "zocher" and "poked." "Zocher" means that Hashem "remembers" everything that we have ever done. "Poked" refers to Hashem's actions based on His "memory" of these events. We see from here that Hashem's providence in this world is commensurate with our behavior. In plain English, this means that Hashem's actions are based on our actions. Hashem acts with us according to the way we act.⁶⁴

Accordingly, Zichronos is a description of the judgement process of Rosh HaShana, namely, that Hashem is "recalling our actions" for judgement to decide whether we lived up to what was expected of us in every given opportunity — in other words, whether our actions live up to our potential, or not.

Hashem's providence in this world is commensurate with our behavior

29 Everything Is Considered

The judgement of Zichronos includes all factors: our thought processes, our intentions, and mitigating factors such as our upbringing, the negative character traits that we were born with, and other external pressures that we were dealing with at the time. We are being judged for what we did, what we tried to do, and what we could have done. Every element and nuance of our actions is considered when determining our judgement.

Every element and nuance of our actions is considered.

Only Hashem's "Memory"

Accordingly, the judgement we face cannot simply be a mathematical equation of our mitzvos versus our sins. Although our previous actions do define our status, it is only Hashem's "memory" — His insight into all of the factors we faced when we did the actions — that can comprehend and discern exactly who we are and how we have built ourselves. Only Hashem can determine how much effort we really applied, and what we were up against. He looks beyond the actions and into the person himself.

This concept is the foundation of Zichronos.

30a

Our Accountability

However, Zichronos is not merely an expression for Hashem's determination in judgement or the perfection of His actions towards us. It is also about coming to terms with our own accountability for our actions using these same factors of determination. If we do our best to apply Hashem's scrutiny to ourselves (to the best of our abilities), we

How could I have pushed myself harder?

27

תירוצי האדם נסתרים ממעשי עצמו

במה שאמרנו חז"ל שיבא הקב"ה ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא, ביאר ה"בית הלוי" (על התורה פורש ויגש), וכך שמעתי מה"חפץ חיים" זצ"ל, שהאדם סבור תמיד שכאשר ישאלו אותו על מעשיו שאינם כראוי, הוא יתרוץ את עצמו בתירוץ שונים, ועל כל חטא יש לו קצת תירוץ, ומלכותא דקיעא כעין מלכותא דארעא, וגם שם יש סניגור וקטיגור, וכאשר יחפש תירוץ ויסביר את עצמו, אז יראו לו ממעשיו שלו שסתרו תירוץ זה, כגון שכאשר יחבנו אותו על לימוד תורה וישאלוהו מדוע לא למדת, והוא יאמר - עסוק הייתי או עייף, יראו לו מעשים אחרים ויטענו לו - איך זה שביחס לעניינים אחרים לא היית עסוק? וזהו שיוכיחו אותו לפי מה שהוא, שיראו לו את הסתירה במעשים שלו עצמם, כל אחד לפי דרגתו, ואז לא יהיה מענה.

כך הוא המצב בכל שנה, בכל ראש השנה, נשארים אותו הדבר: אך באמת אין זה אותו הדבר, שהרי כל אחד יודע בעצמו שאיננו טוב יותר מכפי שהיה בשנה שעברה, אולי אין זה כך, ואינני יודע לומר על אחרים, אבל כל אחד לעצמו יודע - אני אינני טוב יותר משנה שעברה, ואם האדם אינו טוב יותר - כודאי הוא גרוע

30b

can ask ourselves: "What can I truly take credit for? What was not really a test for me? How could I have pushed myself harder? What achievements am I really standing with

before Hashem on Rosh HaShanah?" We have to hold ourselves accountable for our actions on the level that we are really at. Would we be so proud of our rigorous learning schedule if we considered how much time we wasted and what we could have achieved in that time? Are we really happy to stand before Hashem with our kind deeds knowing that deep down they were not done with the right intentions? If we are truly honest with ourselves, we might be in for some surprises.

31 "For He Has Come"

The verse in *Tehillim*, describing the ultimate Day of Judgement, says, . . . לִפְנֵי ה' בִּי בָא לְשַׁפֵּט הָאָרֶץ, "Before Hashem, for He has come, for He has come to judge the world. . ."⁸⁵

Rav Shlomo Wolbe asked: Why are the words "for He has come" in the verse above repeated? He answered that the second part of the phrase, "He has come to judge the world," is explaining the result of the first phrase, "He has come."

The judgement begins immediately upon Hashem's "coming." When is the world judged? When Hashem is "here." It is Hashem's presence alone that is the judgement. Like a stain on the backdrop of a perfectly white garment, anything that is contrasted to Hashem is immediately highlighted.

For a practical metaphor, imagine a simple couple who live in a small town. She says *Tehillim* all day, he learns *Pirkei Avos*, and they always try to do *chessed*. They are the most religious people around, and they think that they are the greatest tzaddikim simply because they have no one to compare themselves to. However, when a *Gadol hador* arrives in their town and asks to stay at their home, they are provided with a real example of righteousness. They are quickly disabused of their inflated sense of self-worth. In his presence they realize how little they have compared to him.

They are quickly disabused of their inflated sense of self-worth

➔ This is what occurs on the Day of Judgement when Hashem "has come." We are quickly disabused of the notion that we are righteous when we stand before Him.

None of the explanations or excuses that we were fooling ourselves with apply in His presence. When we recognize that He is present, we are forced to truly evaluate ourselves. Once we have finally done so, we are capable of determining where we need change, and the

י' טו' א' ס' ה'

work of correcting our issues can finally begin. This is the core of the judgement — facing Hashem and seeing ourselves for who we really are. This is not in the sense that we should become depressed, but in that we should catch a glimpse of our place in life and how much we have to improve.

32 Introducing a New Life

It is this new life of change that is being heralded by the shofar. The shofar is sounded to wake us up and herald the start of a new life dedicated to Torah values. By specifically mentioning the shofar that sounded at the Giving of the Torah in our prayers, we are reminded of the time when Hashem's presence was felt in an unprecedented way, causing the Jewish People to sense their insignificance in comparison. The shofar, for us too, should encourage us to clarify what our weaknesses are and provide us with resolve to work on them and close the gap between us and perfection.

The shofar heralded a new life of Torah for the Jewish People

Just like the shofar heralded a new life of Torah for the Jewish People, so too, it should herald a new life of Torah and mitzvos for us.

Summary

One's whole life can be a mirage of good deeds and righteousness until he is forced to face reality and discover that in truth, he is sorely lacking. The shofar that sounded at Sinai as the Jewish People were experiencing Hashem in an unprecedented way signified when the Jewish People faced the ultimate reality and found it impossible to continue to live on their current level. Their glimpse at perfection caused them to see themselves for who they really were. The same shofar also symbolized the beginning of a new reality within cre-

עלה אלהים בתרועה ה' בקול שופר. יש לרמוז בזה, על פי הידוע מספרים הק' (תו"ה שער הנתיבה פ"ה) דהלשון הוא קולמוס הלז, היינו שעל ידי הפה מגלה האדם את מה שבלבו, כי צפיו הוא משמיע את מה שחושב בלבו. כמו כן קול השופר היוצא דרך פיו של אדם, מגלה את מה שבלבו של אדם. ולא עוד אלא שמגלה את תוכיות ופנימיות לבו, כי ידוע מה שאמרנו בזה"ק, על הפסוק (בראשית ב' ו') ויפת בראפיו נשמת חיים, דמאן דנפת מתוכיה נפת, פ"י שכאשר האדם נופח בכת, מוציא תוכיות ופנימיות חיותו, וכן הוא על ידי קול השופר, שעל ידי הקול שהאדם מוציא בכת הניפוח, מגלה בזה את תוכיות ופנימיות הלז, והיינו כח הנקודה הפנימית שבלבו, כי ידוע מפי ספרים

ועל כן עיקר המצוה הוא לשמוע קול השופר ולא לתקוע שופר, כמוצא בשו"ע (סי' תקפ"ו פ"ה), ולכן מצרכין וזינו לשמוע "קול שופר", ולא לתקוע שופר, כי ענש מעשה התקיעה אינה עיקר חכמת המצוה, אלא לשמוע הקול היוצא מן התקיעה, מפני שקול זה הוא קול הנקודה הפנימית היוצא מתוך עומק לבבו, וזה מעורר את האדם לשון בתשובה שלימה, דכיון שמתעוררת צו נקודה פנימית זו, הוא מרגיש את חלק אלוה ממעל השוכן בקרבנו, ובכח זה אפשר לו להשליך מאתו כל החטאים, ולהתקרב אליו יתברך בתיקל.

וזדו פירוש הפסוק "עלה אלהים בתרועה", אלהים רומז לכה אלה, דהיינו חלק אלוה ממעל שבלבו של אדם, שהיא הנקודה הפנימית שבלבו, כח זה

ובאשר מתגלה באדם הכח האלהי הזה שצפנימיות לבו, מתגלה לפנינו גם פנימיות העולמות, והוא זוכה להרגיש את אור ה' המאיר בכל העולמות, ומצטטלים ממנו כל ההסתרות וכל החשכות השולטים בעולם, ובה יש לפרש עוד, עלה אלהים בתרועה ה' בקול שופר, היינו על פי הידוע (וה"ק ח"ב מ"ב ע"א) כי שם הוי"ה הוא האור שבו הקצ"ה מהוה ומאיר את כל העולמות, ושם אלהים

מסתיר ומלביש את שם הוי"ה, שלא יתראה אורו יתברך להדיא, וכמו שאמר הכתוב (תהלים פ"ד י"ג) שמש ומגן הוי"ה אלהים, שכמו שהנרתיק מגין ומסתיר על אור השמש, כמו כן השם אלהים מסתיר ומגין על האור של שם הוי"ה. וזהו "עלה אלהים בתרועה", פ"י שעל ידי קול השופר עולה ומצטטל צנינת אלהים שהוא ההסתרה והאמרוס, ונתגלה האור של שם הוי"ה צ"ה המאיר בעולמות, וזהו "הוי"ה בקול שופר".

ובשעה אדם זוכה להרגיש פנימיות העולמות, מתעורר על ידי זה לעבוד את ה' צפנימיות הלבו, ולקיים כל המצוות צחות ובהתלהבות מעומק הלב, ולא בחיצוניות בלבד כמאות אנשים מלומדה, וכמו שאמרנו חו"ל (ויק"ר כ"ט ו') על הפסוק (תהלים פ"א ד') תקעו בחודש שופר, תקעו בחודש, בחודש זה תחדשו מעשיכם, שופר, בחודש הזה שפרו מעשיכם. תחדשו מעשיכם היינו מי שלא התנהג עד הנה כראוי על פי התורה, צריך לחדש ולשנות לגמרי את מעשיו, אבל אף אם האדם קיים כל התורה והמצוות צמח

מעשיכם, שצריך לפרש גם את המעשים טובים אשר כבר עשה וקיים, כי היה לו לעשותם ציורת פנימיות, ועל זה מעורר אותנו קול השופר, שהוא מגלה את פנימיות הלבו ופנימיות העולמות, ועל ידי זה נוכל לשפר המעשים טובים.

לבן הזה ונקבל עלינו צעת הזאת, שמעמה נעבוד את ה' ציחר חיות וציחר עמקות, מיט מלך הארץ, מיט מער געלילי. ועל ידי שנתעורר לזה בראש השנה, יהא בכחנו לקיים זאת ולהמשיך בדרך זה בכל ימות השנה, כי ראש השנה הוא ראש ושרש לכל השנה כידוע, וכל האצרים מתנהגין על פי הראש, לכן כפי מה שהאדם מתעורר בראש השנה לעבוד את ה', כן יש בכחו להמשיך בדרך זה בכל ימות השנה, או דער שורש איז גוט, קען שוין עפעס ווערן, אדער אז דער שורש טויג נישט, קשה מאוד שיאל מזה דבר טוב.

* On Rosh Hashanah, the day of the world's creation, we grant expression to Hashem's Kingship over the world. On this day, expression is given to how Hashem rules in our world and is involved at every step with what takes place here.

~ Also Hashem's Malchus is all-encompassing. When we say that Hashem is our King, it means that just as the body's blood circulation comes from the heart, so the whole shape of a Jew's life is formed only around Hashem.

So it is with the teshuvah of Aseres Yemei Teshuvah, which is a matter of kabbalas ohl Malchus Shamayim. This teshuvah is not expressed by praying more or having less bitul Torah. That is not Malchus.

So what is Malchus?

* It is a total program that encompasses one's entire way of life. (This is illustrated by the metaphor of tourists visiting a foreign country. Everything about them gives them away: what they eat, how they talk, the clothes they wear, etc. It is obvious that they come from a different "Malchus.") This is the content of Rosh Hashanah. It is not about changing certain details, but about a totally different form of life.

Kingship expresses itself throughout the country. Among

Am Yisrael, Jews can be seen to conduct themselves according to the ways of Malchus Shamayim in all areas of life: in their food, in their dress, when they lie down and when they rise up. For this reason, every kingdom has its own language, which brings the people together and unifies them. Malchus takes up all of man's being.

Furthermore, as we know, there is a special place called "the king's palace." In this place people speak differently, dress differently and conduct themselves differently.

Let's say a person sees a screaming headline in the newspaper about a great fire that broke out in his city, and people were jumping out of the windows to save themselves, etc. Naturally he takes interest in this headline. But if he immigrated to a distant country, and after many years go by, he pays a visit to his former city, and he sees such a headline, he is not as taken by it. Why? Because he no longer lives there. This is what Malchus is about: what country do you live in? If you live your life focused on the King, you see things differently.

~ Accepting the yoke of Hashem's Malchus on Rosh Hashanah means that Hashem is the King, and the eye of the ben Torah does not see anything besides Him. A ben Torah lives his life with HaKadosh Baruch Hu!

Teshuva R. Bernstein

Home Truth

Most people act very differently when they are guests in someone else's home than they do in their own home. They are still the same people, but they simply have a sense of what behavior is appropriate when in their own home, as opposed to someone else's. If someone should temporarily forget that he is in someone else's home and believe that it is his own, everything he would proceed to do would be "wrong," but all of it would ultimately be a symptom of flawed vision with regard to his surroundings.

5 יום

ר"ה - הארה של התחלה חדשה

והעניין יתבאר ע"פ דברי הגמ' במס' ר"ה (כ"ז), שנוסח התפילה שאנו אומרים בסדר זכרונות: "זה היום תחילת מעשיך זיכרון ליום ראשון" - מיוסד על דעת ר' אליעזר, שבריאת האדם - שהוא עיקר הבריאה - היתה באחד בתשרי. [ובריאת העולם היתה בכ"ה אלול, כמתבאר בפירוש הר"ן שם].

והרמח"ל כותב בספרו 'דרך ה' (בפרק מצוות הזמנים): "כי הנה ביום זה הקב"ה דן את כל העולם ומחדש את כל המציאות בבחינת הסיבוב החדש, דהיינו השנה החדשה".

~ למדנו, אם כן, שאנו נוקטים שבריאת האדם היתה בר"ה, ובכל שנה ושנה הקב"ה מחדש ביום זה את כל המציאות, בבחינת הסיבוב החדש.

* וא"כ ביום זה - יום בריאת האדם וחידוש כל המציאות - מאיר אור מיוחד שמסייע לאדם להפוך לברייה חדשה ולהתנתק מכל הרגליו הרעים, כאלו נולד היום. ואפילו מי שהיה שקוע, רח"ל, בחטאים, יכול האור המיוחד המאיר בר"ה, לסייעו לחלץ עצמו מן התהום ולהתייצב על דרך וודשה.

וביותר: עלינו לדעת שרצונה הפנימי של הנפש הישראלית הוא לעבוד את הקב"ה ולהידבק בו, אלא שהיצר הרע מפריע לכן, אבל בר"ה שהקב"ה הוא בבחינת מלך בעולמו, מאיר אור גדול של מלכות ה', שמעורר אותנו ומסייע לנו להמליך את הקב"ה עלינו, ולצעוד בדרך חדשה של חיים ע"פ רצונו של הקב"ה מלך העולם.

Throughout the year, our egos have us believe that we are the center of the universe, that we "own the house." Many of our negative actions are simply the natural product of this vision. Even some of our mitzvos may have the quality of hosting Hashem as our Guest, so to speak. Rosh Hashanah thus sets as its goal the reparation and restoration of our vision. The Machzor guides us through a two-day journey of liberation from our self-centered vision of the world. We focus on the theme of Malchuyos — kingship, reminding ourselves Whose world it really is. We express our hopes for the way the world should really look — a world run in accordance with fulfilling Hashem's will.

There is no better way to spend these first two days than preparing for teshuvah by "turning on the lights." With Hashem as our light on Rosh Hashanah, we have initiated the process that can then culminate in ten days' time with Him as our salvation on Yom Kippur.

שם ה' חכמת ראש השנה המצפון

אבל האפשרות לזה הוא רק ע"י התרוממות האדם למצב גבוה מעל לפשעיו, שאז הוא מביט על עצמו מלמעלה למטה, מסתכל בנפשו ובמעשיו רואה מגרעותיו והסרוגותיו ומתקן, ולזה נתנו לנו עשרת ימי תשובה ויה"כ, שאחרי שנתרומם בר"ה למצב עליה, ישתדל אח"כ לתקן מעשיו ע"י וידוי ותשובה שלמה, וכמו שהוא באדם בפרט כן הוא בבריאה בכלל, כי בר"ה מתגלה אור אלהי בעולם, וכל הבריאה מתעלה ע"י אור מלכותו ית', ובכוח אור מלכות מעלה ארוכה לכל הבריאה, ומביא כפרה וישועה לעולם.

עליון ברה"ל לאל גומר עלי ביוה"כ, כי ברה"ל עבודתנו היא להתרומם מעל כל עניניו הקטנים ולהעיר בתוכנו השאיפות העליונות לקרוא לאלהים עליון, להכיר מלכותו ולהתקרב אליו, אבל שלמות הכפרה והישועה באה ע"י השפעתו ית' ביוה"כ, כי ביום הזה יכפר עליכם, שזהו הגמר שנתקן האדם והבריאה כולה ונתכפר להם הכל.

וזהו מאמר המדרש (ויקרא פ' כ"א) ה' אורי זה ר"ה, היינו שאו מתגדל אור הויה בעולם, כל הענינים מתעלים ומקבלים צורה אחרת יותר נעלה יותר עליונה, אבל דרוש שאור עולם זה יתקן ויאיר את כל המחשכים שבנפש האדם ובבריאה, ולכן ישעי זה יוה"כ, שאו נתקן ונתכפר העולם והאדם, וכן אמרו חז"ל (מדרש בראשית צ"ח), אקרא לאלהים

הוי אומר שקבלת מלכות שמים אינה סוף פסוק. השאיפה צריכה להיות לקבל עול מלכות שמים דווקא מתוך שמחה, משום שרק כך יש לקבלה זו תוקף וקיום מתמשך. הרי זו סיבה נפלאה נוספת לחובת השמחה שבראש השנה.

לזכות להארת פנים

יש בענין זה נקודה עמוקה ועקרונית עוד יותר ואף היא כלולה במשמעות התקיעות של ראש השנה.

שבחם של ישראל קדושים הובע בפי נעים זמירות ישראל בפסוק (תהלים פט, טו): "אשרי העם יודעי תרועה, ה' באור פניך יהלכו". פירושים אחדים נאמרו למושג "יודעי תרועה". יש המפרשים אותו במובן של ידיעה, כלומר שעם ישראל הם היודעים לחדור למעמקי המשמעות הפנימית של קולות התקיעה והתרועה. נוכח אמרו חז"ל במדרש (ילקוט שמעוני, תהלים שם): "וכי אומות העולם אינם יודעים להריע? אלא שעם ישראל הוא העם היחיד היודע כיצד לרצות את בוראו על ידי התקיעות".

יש גם מן המפרשים שביארו את המושג "יודעי תרועה" במובן של ריעות, דהיינו התחברות והתקשרות. דהיינו שעם ישראל מגיע להתקשרות בפנימיות קולות התקיעה והתרועה. אולם בין כך ובין כך למדנו מרביי הפסוק סגולת קולות השופר שהן גורמות שעם ישראל יוכה להלך באור פני ה'.

הארת הפנים מצד הקב"ה כלפי הנבראים היא הברכה הגדולה ביותר שיכולה להימצא בעולמנו. היפוך הדברים ב"הסתר פנים", שזהו מצב נורא מאין כמותו, ועליו אמר דוד המלך ע"ה (תהלים ל, ה): "הסתרת פניך הייתי נבהל". על הארת הפנים המיוחדת מצד הקב"ה, ועל האפשרויות העצומות הנפתחות בפני האדם כתוצאה ממנה, כותב רמח"ל בספרו "דרך ה'" (חלק ראשון, פרק רביעי):

ואולם סיבת כל מצבי האדם, חשכתו ובהירותו, הנה היא הארת פניו ית"ש אליו או התעלמו ממנו... כי הנה כל מה שהאדון ב"ה מאיר פניו מתרבה הוויך והשלמות במי שהגיעה לו הארתו, וכפי שיעור ההארה כך הוא שיעור השלימות והוויך הנמשך ממנה, והיפך זה ההעלם.

מקרא מלא נאמר בנידון זה בתהילים (פ, ט): "ה' אלוקים צ-באות השיבנו, האר פניך ונושע". הארת פניו של הקב"ה היא המקור לכל הישועות ולכל האושר המיוחד, ועל כן אנו מתפללים כל כך להשגתה.

אולם מתוך העיון במדרשם של חז"ל נפתח לנו צוהר לעומק נפלא הרבה יותר בהבנת פסוק זה שבתהילים, ובהבנת מושג "הארת הפנים" בכלל. כך נאמר במדרש תהלים (ב):

אמר רבי יוחנן: אנו אין לנו אלא הארת פניך, הושיענו ונושע. במילים קצרות אלו מתקפל רעיון החודר ובוקע עד מעמקי השיתין. כאמור, הארת פניו של הקב"ה היא המפתח לאושרו של היחיד והציבור, וממנה פינה ויתר לכל ההצלחות והישועות, אולם רבי יוחנן משמיענו שמגמת פנינו אינה אל הישועה, וכאילו הארת הפנים היא האמצעי להגיע לתשועה. אררבה, כל חפצנו ומגמתנו לזכות להארת פני הבורא, שזהו שיא אושרנו, שאיפתנו לזכות בישועה אף היא מודרכת מכיוון זה, באשר כשנגיע אל התשועה, ממנה נלמד שהקב"ה חפץ בנו ומאיר פניו לנו.

על ענין זה נאמר בספר "משל" (טו, טו): "באור פני מלך חיים", ומבאר רש"י: "מי שהקב"ה מסביר לו פנים, חיים הוא לו". מעתה, אין משמעות הדברים שכתוצאה מהארת הפנים של הקב"ה האדם זוכה בחיים, אלא שעצם הארת הפנים היא צורת החיים האמיתיים שאין דומה להם מבחינה איכותית, והיא הזממלאת את האדם שמחה וששון אינסופיים.

ה' אורי וישעי

ה"שפת אמת" (לחודש אלול, תרל"ד, דף סח, ע"א) מסביר שבנקודה זו מתמצה השוני העקרוני שבין גישתם של ישראל לזו של אומות העולם.

אלו כמו אלו צמאים וכמהים לקבל את טובתו של הקב"ה, אולם בעוד שאצל אומות העולם ההצלחה היא התכלית, הרי אצל ישראל היא מתבקשת משום שממנה עולה הערות שהקב"ה רוצה בנו, וזוהי פסגת אושרנו. הרצון העליון הוא התכלית והמטרה שלקראתה שואפים ישראל, וההישגים המושגים עקב כך מתגמדים מול האושר שבהשגת הרצון עצמו.

צא ולמד מה שכתב רבינו יונה בספרו "שערי תשובה" (שער א, סעיף מב) אודות תפילתם של הבאים לשוב בתשובה:

ועוד יתפלל בעל התשובה אל השם למחות כעב פשעיו... ושיחפוץ בו וירצהו... ותאוות הצדיקים מן ההצלחות להפיק רצון מהשם ושיחפוץ בהם, ורצונו - החיים הקיימים והאמיתיים והאור הגדול הכולל את הנעימות, כענין שנאמר (תהלים ל, ט): "חיים ברצונו", ונאמר (שם פ, ט): "ה' אלוקים צ-באות השיבנו, האר פניך ונושע", ואמרו חז"ל: "אין לנו אלא הארת פניך", והוא ענין הרצון.

מכך מוטעם במיוחד הפסוק שאנו אומרים ושונים במרוצת חודש אלול ובימים הנוראים (תהלים כו, א): "ה' אורי וישעי", ושחז"ל דרשוהו: "ה' אורי - בראש השנה". ראש השנה הוא היום שכולו קודש לבקשת ולהשגת הארת פני השכינה, ומהארת פנים זו נובעות כל הברכות, ההצלחות והשפע.

ה' אורי

לו | ראש השנה

ה' אורי

"ה' אורי", בחינה מיוחדת ישנה באור. זורם מעיין מים חיים, ועל ידי כך מתמלא בור. גם אם אנתק בין הבור למעיין, ישארו כאן המים. כך גם ברוח. אני מנפח בלון. הרוח באה ממני, אך עכשיו הבלון נבדל ממני, ואף על פי כן הוא נשאר נפוח.

האור אינו כן. השמש מקור האור. קרני האור חדרו לחדר והוא מואר. נסח לנתק בין השמש ובין האור שבחדר, מיד המקום יהיה חשוך. אי אפשר בשום אופן לנתק בין האור למקורו. כך תלותנו במלך מלכי המלכים. "ה' אורי", כל אחד מאתנו, כל פעולה שאני עושה וכל פריט בעולם, הם בבחינת קרן אור, קשר הדוק בל ינתק בין מקור האור לקרנים המאירות כאן אצלנו. זו בחינת מלכות אמיתית, שאפשר לזכות לה בראש השנה. "ה' אורי". "מלך על קל הארץ" בבחינה נפלאה שכזו. אשרי מי שזוכה לחוש כך.

